

بررسی و تحلیل سازگاری کودکان بر اساس شاخص خود کنترلی ادراک شده

زهرا ساداتی نژاد^۱، یحیی یاراحمدی^۲، محمدرضا صیرفی^۳

^۱ کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی واحد الکترونیک، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
^۲ دانشیار گروه روانشناسی، واحد تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، الکترونیک تهران، ایران (نویسنده مسئول)
^۳ دانشیار گروه روانشناسی، واحد تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، الکترونیک تهران، ایران

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر رابطه سازگاری، بر اساس خودکنترلی ادراک شده در بین کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان می باشد **روش:** تحقیق حاضر از نوع توصیفی می باشد اطلاعات نیز به صورت میدانی با استفاده از پرسشنامه گردآوری شده، جامعه آماری پژوهش، تمام کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان در سال تحصیلی ۹۶_۱۳۹۷ نمونه مورد مطالعه این پژوهش نیز شامل ۱۵۰ نفر از کودکان مقطع ابتدایی مدارس شهرستان کاشان بوده. در این پژوهش جهت جمع آوری اطلاعات پرسشنامه سازگاری دخانچی (۱۳۷۷) و پرسشنامه خودکنترلی ادراک شده هامفری (۲۰۰۰) بود. **یافته ها:** نتایج کلیه داده ها استخراج و با استفاده از روش های تحلیل آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از دو روش توصیفی و استنباطی در محیط نرم افزار SPSS V20 که سطح معناداری (۰/۰۵)، در نظر گرفته شده بود، از آزمون های همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده گردید. نتایج نشان داد که بین سازگاری و خودکنترلی ادراک شده در کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین سازگاری توان پیش بینی خودکنترلی ادراک شده کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان را دارد. **نتیجه:** در نتیجه در برابر فشارهای روانی مقاوم تر باشند. پس کلی ترین ویژگی فرد سازگار آن است که نسبت به خود واقع بین است به این معنا که درباره انگیزه هایش خود را فریب نمی دهد و هدف های قابل دسترسی برای خود طرح می کند لذا از تعارضات غیر لازم پرهیز می کند و با مشکلات شخصی خود به طور عینی برخورد می کند.

واژه های کلیدی: سازگاری، خودکنترلی ادراک شده، کودکان، مقطع ابتدایی، شهرستان کاشان

مقدمه:

از مهم ترین نشانه های سلامت روانی در کودکان سازگاری است که در دهه های اخیر مورد توجه روانشناسان، جامعه شناسان، متخصصان آموزشی قرار گرفته است. در دوران کودکی سازگاری کودکان با تحولات عاطفی، جسمانی و ذهنی شدیدی همراه است. هنگامی که کودکان نتوانند به طور موفقیت آمیز بر چالش ها و بحران های رشد خود غلبه کنند، پریشانی روان شناختی را تجربه خواهند کرد و اختلال قابل ملاحظه ای در جریان زندگی روزمره و جنبه های اجتماعی، عاطفی و شناختی شان بروز خواهد کرد که به دنبال آن شخصیت کودکان دچار آشفتگی خواهد شد. از همین رو سازگاری مفهومی است که در ارتباط فرد و محیط به ویژه محیط اجتماعی معنا پیدا می کند و امکان پاسخگویی به خواسته ها را به وی می دهد. سازگاری یک تمایل ذاتی روان شناختی برای کنار آمدن با چالش های زندگی و جریانی پویاست که به پاسخ فرد نسبت محیط و تغییراتی که در آن رخ می دهد اشاره دارد (ابراهیمی، ۱۳۹۰).

سازگاری دارای دو فاکتور مهم می باشد، فرد و محیط، هر فردی از زمانی که قدم به خارج از خانواده می گذارد و وارد مدرسه می شود بین شخصیت یگانه اش و محیط، سازگاری جدی به وجود می آورد. مدرسه یک آموزشگاه اجتماعی بزرگ برای هر کودکی می باشد. مدرسه اولین تعامل با جهان خارج از خانه است؛ بنابراین مدرسه یکی از مهم ترین پایه های بنیادی است که شخصیت فرد را رشد می دهد. کودکان توانایی های مختلفی مثل فرآیند یادگیری، ارتباطات اجتماعی، کنترل احساسات و مدیریت روز به روز تعاملات در خانه و مدرسه را یاد می گیرند (اکبر زاده و شعله کیا ۱۳۹۱).

سازگاری تحت تأثیر عواملی اعم از عوامل بیرونی (شیوه های تربیتی مناسب، ارزش ها و اعتقادات حاکم بر فرد و جامعه، همسالان و خانواده) و عوامل درونی (پردازش شناختی صحیح، عزت نفس، توانایی حل مسئله، خوش بینی، ابراز وجود و اثبات عاطفی و هوش هیجانی) نیز هستند که می تواند تأثیر مثبتی بر سازگاری افراد گذاشته و سبب ارتقا آن شوند (پارسافر، اخوت، و ناظمی، ۱۳۹۵).

کودکانی که موفق به کسب پذیرش همسالان نمی گردند و از سوی آنان طرد می شوند با مشکلات زیادی از جمله عملکرد تحصیلی ضعیف، عزت نفس پایین، فرار از مدرسه، ترک تحصیل رفتار ضد اجتماعی، بزهکاری در نوجوانی و مجرمیت در اوایل بزرگسالی روبه رو می شوند (واگنر؛ ۲۰۰۸؛ سادوک و سادوک؛ ۱۳۸۹).

کودکانی که مورد علاقه همسالان قرار نمی گیرند، بیش از حد معمول ستیزه جو، عصیانگر و نامتعادل بوده و بر سازگاری اجتماعی آنان تأثیر منفی می گذارد (کارتلج و میلبرن؛ ۱۹۸۵). یکی از مهم ترین مهارت ها که مشخصه بهنجاری و سازگاری کودکان است، برخورداری از صفت خودکنترلی است. خودکنترلی از طریق فرآیند روش های مقابله ای در سازگاری تأثیر خود را نشان می دهد. خودکنترلی یعنی فرد کنترل رفتارها، احساسات و غرایز خود را با وجود برانگیختن برای عمل داشته باشد (فرایز و هوفمن، ۲۰۰۹).

خودکنترلی را کاربرد صحیح هیجان ها معرفی می نمایند و اعتقاد دارند که قدرت تنظیم احساسات موجب افزایش ظرفیت شخصی برای تسکین دادن خود، درک کردن اضطراب ها، افسردگی ها یا بی حوصلگی های متداول می شود. خودکنترلی بیانگر میزان مطابقت ویژگی های رفتاری خود با شرایط و موقعیت موجود است (تقوی، ۱۳۹۰).

Vanwagner

Sadock & Sadock

Cartledge & Miburn

خودکنترلی در هر سطحی می‌تواند به ابعاد درون فردی و میان فردی تقسیم شود. خودکنترلی ضعیف که حاصل ناکارآمد بودن خانواده و ناکارآمدی جامعه‌پذیری فرد است وقتی با نشانگان عزت‌نفس پایین، وجدان و کنترل درونی کم، احساس درماندگی همراه می‌شود بعد درون فردی خود را به نمایش می‌گذارد و وقتی با نشانگان ابراز خشم، شتاب‌زدگی، خودمحوری، فقدان همدلی، خطرپذیری، بزهکاری، رفتارهای تکانشی مطالعه می‌شود حکایت از بعد میان فردی خودکنترلی ضعیف دارد (میشل و کوین، ۲۰۱۴).

ربکا و مارک^۵ (۲۰۱۴) معتقدند که خودکنترلی عبارت از توانایی فرد در شناخت و به کار بستن استعدادها برای کنترل احساسات و هیجان‌ها، رفتار و نیازها در ارتباط با خود و جامعه است و خودکنترلی کلی فرد را حاصل سه گزاره خودکنترلی درون فردی، خودکنترلی میان فردی و خود سنجی می‌دانند. افرادی که به لحاظ خودکنترلی ضعیف‌اند، دائماً با احساس ناامیدی، افسردگی، بی‌علاقگی به فعالیت دست‌به‌گریبانند، درحالی‌که افراد با خودکنترلی بالا با سرعت بیشتر می‌توانند ناملایمات را پشت سر گذاشته و میران مشخصی از احساسات را با تفکر همراه نموده و مسیر درست اندیشه را بیمایند.

توان سازگاری در کودکان از جمله خصیصه‌های تلقی می‌شود که نقش اساسی در تأمین بهداشت روانی و جسمانی او دارد، مجموعه‌ای از کنش‌ها و رفتارها شرایط و موقعیت‌های جدید فراهم می‌آورد که آدمی قادر می‌شود با ارائه پاسخ‌های مناسب راه کمال را طی کند و این پیشرفت در مقوله روانی و جسمانی قابل‌مشاهده است. از طرفی دیگر وجود مهارت‌های خودکنترلی دانش آموزان یکی از عوامل موفقیت آن‌ها در جامعه است که منجر به سازگاری و تطابق فرد با محیط و اجتماع می‌شود و افراد را به میزان لازم به استقلال و مسئولیت می‌رساند (فرایز و هوفمن، ۲۰۰۹).

خودکنترلی نیز یک انتخاب برای چگونگی ابراز احساسات کودکان است به طوری که جریان تفکر را تسهیل کند. بنابراین خودکنترلی ضعیف باعث عزت‌نفس پایین، وجدان و کنترل درونی کم، احساس درماندگی، ابراز خشم، شتاب‌زدگی، خودمحوری، فقدان همدلی، خطرپذیری، بزهکاری، رفتارهای تکانشی می‌شود. پذیرش اجتماعی نقش اساسی در تعاملات اجتماعی کودکان، دل‌بستگی و علاقه به دیگران، تعهد به خانواده، شغل و دوستان، مشغولیت و مشارکت مداوم در فعالیت‌های زندگی، کار و خانوادگی دارد. بنابراین کودکانی که موفق به کسب پذیرش همسالان نمی‌گردند و از سوی آنان طرد می‌شوند با مشکلات زیادی از جمله عملکرد تحصیلی ضعیف، عزت‌نفس پایین، فرار از مدرسه، ترک تحصیل می‌انجامد (تقوی، ۱۳۹۰).

رفتار ضداجتماعی، بزهکاری در نوجوانی و مجرمیت در اوایل بزرگسالی روبه‌رو می‌شوند (واگنر، ۲۰۰۸؛ سادوک و سادوک، ۱۳۸۹).

لذا اهمیت و ضرورت این تحقیق را از چند جهت می‌توان برشمرد: اولاً با توجه به اهمیت و ضرورت سازگاری در انسجام ابعاد عاطفی، انگیزشی، شناختی و رفتاری، کیفیت سازگاری می‌تواند نقش عمده‌ای، در سلامت روانی، امیدواری و رضایت در روابط بین فردی آنان به عهده داشته باشد. ثانیاً دانش آموزان بزرگ‌ترین سرمایه‌های انسانی هر جامعه به حساب می‌آیند؛ زیرا با به‌کارگیری علم و دانش و مهارت‌های آموخته‌شده می‌توانند گام‌های استواری در جهت تعالی و رشد جامعه بردارند. ثالثاً به دلیل نقش پراهمیت پذیرش اجتماعی در تعاملات اجتماعی کودکان، دل‌بستگی و علاقه به دیگران، تعهد به خانواده، شغل و دوستان، مشغولیت و مشارکت مداوم در فعالیت‌های زندگی، کار و خانوادگی پس باید در فرایند تعلیم و تربیت کودکان توجه ویژه‌ای کرد. رابعاً خودکنترلی از عوامل مهم مقابله با موقعیت‌های تنش‌زای زندگی محسوب می‌شود و در موقعیت‌هایی که خارج از کنترل فرد است، راهبردی مفید به نظر می‌رسد. لذا، تحقیق حاضر می‌تواند با برداشتن گامی در این جهت به تقویت مبانی علمی در این رابطه کمک کند و تصویر جامع و واضح‌تری از این رابطه را ترسیم کند. یافته‌های این تحقیق می‌تواند

^۵Michelle & Coyne

^۶Rebekah & Layton, Mark.

علاوه بر امور تعلیم و تربیت در برنامه کار مسئولین آموزش و پرورش برای تعلیم معلمان برای پرورش دهنده نسل آینده ساز کشورمان قرار گیرد.

بنابراین، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال است که:

آیا می توان سازگاری کودکان را بر اساس خودکنترلی ادراک شده و پذیرش اجتماعی پیش بینی کرد؟

روش :

پژوهش حاضر با توجه به هدف بنیادی و نوع پژوهش توصیفی است. جامعه آماری این پژوهش حاضر را کلیه دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان در سال تحصیلی ۹۶_۱۳۹۷ بود. به منظور اخذ نمونه ای مناسب برای جمع آوری اطلاعات، از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شد؛ بدین صورت که نمونه پژوهش ابتدا از مدارس دولتی و غیرانتفاعی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان انتخاب شده و پس از کسب رضایت آگاهانه از دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان، نسبت به تکمیل پرسشنامه های پژوهش اقدام شد. نمونه مورد مطالعه این پژوهش نیز شامل ۱۵۰ نفر از دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان که مایل به همکاری در این پژوهش بودند.

ابزار سنجش پرسشنامه خودکنترلی ادراک شده کودکان هامفری

هامفری در سال ۲۰۰۰ بر اساس مطالعه ای در مورد ۳۷۲ پسر و ۳۹۱ دختر از دانش آموزان کلاس چهارم و پنجم این ابزار ۱۱ گزینه ای را ارائه داد که خودکنترلی را از دیدگاه رفتاری-شناختی و سه جنبه خودکنترلی فردی، میان فردی و خود سنجی اندازه گیری می کند (علیزاده، سعیدی و تکلو، ۱۳۹۰). به هر گزینه برحسب اینکه آیا محتوی گزینه، کودک را به درستی توصیف می کند یا نه به صورت معمولاً بله ۱ و معمولاً نه ۰ پاسخ داده می شود. سؤال های ۲، ۳، ۴، ۶، ۷، ۱۰ به طور معکوس نمره دهی می شوند. نمره کل آزمون، دامنه ای بین ۰ تا ۱۱ دارد و نمره بالاتر نشان دهنده خودکنترلی بیشتر است. زیر مقیاس خودکنترلی فردی با سؤال های ۱ تا ۴، زیر مقیاس خودکنترلی میان فردی با سؤال های ۵ تا ۷ و زیر مقیاس خود سنجی با سؤال های ۸ تا ۱۱ اندازه گیری می شود. پایایی این آزمون، با استفاده از روش همبستگی باز آزمایی به فاصله ۲ تا ۳ هفته محاسبه و نمره همبستگی کل ۷۱/۷۱ گزارش و خود سنجی ۵۶/۱، خودکنترلی میان فردی ۶۳/۶ و خودکنترلی فردی ۶۳/۱ شده است (علیوردی نیا و یونسی، ۱۳۹۳) هامفری برای سنجش روایی آزمون نمره های آن را با دیگر پرسشنامه های سنجش ادراک خودکنترلی مقایسه و ضرایب همبستگی گشتاوری پیرسون بین پرسشنامه و دیگر پرسشنامه های مورد نظر را ۶۵/۱ تا ۷۱/۷۱ گزارش کرد

پرسشنامه سازگاری کودکان

این پرسشنامه در سال ۱۳۷۷ توسط دخانچی به منظور سنجش سطح سازگاری اجتماعی کودکان ساخته شده است. دارای ۳۷ سؤال ۴ گزینه ای (هیچ وقت، به ندرت، گاهی اوقات، بیشتر اوقات) است که توسط مادران یا معلمان که با وضعیت رفتاری دانش آموز هماهنگی بیشتری دارند، تکمیل می شود. این مقیاس، سطح سازگاری کودکان را در ۵ سطح خیلی پایین با نمره کمتر از ۵۲، پایین با نمره ۶۵ تا ۵۲، متوسط با نمره بین ۷۷ تا ۶۵ بالا با نمره بین ۹۰ تا ۷۷ و خیلی بالا با نمره بیشتر از ۹۰ می سنجد. در پژوهش بررسی تأثیر انیمیشن های داستانی بر رشد و سازگاری اجتماعی دانش آموزان کم توان ذهنی آموزش پذیر، جهت بررسی پایایی ابزارهای پژوهش ۷۰ نفر از والدین دانش آموزان مدرسه استثنایی به روش تصادفی ساده انتخاب و مقیاس رشد اجتماعی و سازگاری اجتماعی کودکان در اختیار آن ها قرار گرفت که ۶۵ نفر از آن ها مقیاس را تکمیل و به پژوهشگر تحویل دادند. سپس، برای تعیین پایایی آزمون ها از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که برای پرسشنامه رشد اجتماعی معادل ۷۵/۷ و برای پرسشنامه سازگاری اجتماعی معادل ۷۷/۷ به دست آمد.

یافته ها :

در پژوهش ابتدا به منظور بررسی روابط بین سازگاری، خودکنترلی ادراک شده و پذیرش اجتماعی از ضریب همبستگی پیرسون با سپس، از مدل یابی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار لیزرل ۸/۵۰ برای پیش‌بینی سازگاری براساس خودکنترلی ادراک شده با کاربرد spss استفاده شد.

آزمون سنجش نرمال بودن داده‌ها (کلموگروف _ اسمیرنف)

جهت بررسی مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کلموگروف _ اسمیرنف استفاده گردید. این آزمون که در جدول ۱ به آن اشاره شده است، برخورداری داده‌های مورد تحلیل را از یک توزیع نرمال فاصله اطمینان ۹۵٪ مورد بررسی قرار می‌دهد. در این آزمون اگر سطح معناداری به دست آمده از اجرای آزمون، بزرگ‌تر از مقدار خطا یعنی $(\alpha=0/05)$ باشد داده‌ها نرمال است و در غیر این صورت داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیست.

جدول ۱ نتایج آزمون سنجش نرمال بودن داده‌ها (کلموگروف _ اسمیرنف)

متغیر	کلموگروف_اسمیرنف Sig	آماره
سازگاری	۰/۰۳۴	۰/۰۷۶
خودکنترلی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۱، مشخص است، سطح معنی‌داری برای متغیرهای این پژوهش بالاتر از $(0/05)$ است، لذا نتیجه می‌گیریم داده‌های جمع‌آوری شده برای این متغیر از توزیع نرمالی برخوردار است.

آیا بین سازگاری و خودکنترلی ادراک شده کودکان مقطع ابتدایی رابطه وجود دارد؟

جدول ۲ نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین خودکنترلی ادراک شده و سازگاری در کودکان مقطع ابتدایی شهرستان

مستقل وابسته	سازگاری	خودکنترلی شده	ادراک	ضریب همبستگی (r)	Sig	تعداد (N)
				۰/۷۵۹	۰/۰۰۱	۱۵۰

$p \leq 0/05$ عملکرد مطلوب معنادار است $\geq p/0/01$ عملکرد مطلوب معنادار است

همان‌گونه که اطلاعات حاصل از جدول ۲ نشان می‌دهد، ضریب همبستگی پیرسون بین خودکنترلی ادراک شده و سازگاری در کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان $(r = 0/759)$ به دست آمده است؛ که به لحاظ آماری این ارتباط در سطح $(P = 0/001)$ معنادار است. لذا با ۹۵٪ اطمینان می‌توان گفت که بین خودکنترلی ادراک شده و سازگاری در کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان رابطه معناداری وجود دارد. رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، بنابراین پژوهش فرض صفر رد و فرض

پژوهش مبنی بر وجود رابطه مثبت معنادار بین خودکنترلی ادراک شده و سازگاری در کودکان مقطع ابتدایی شهر کاشان پذیرفته می‌شود.

آیا سازگاری توان پیش‌بینی خودکنترلی ادراک شده در کودکان مقطع ابتدایی دارد؟

جدول ۳ اطلاعات تحلیل رگرسیون عوامل تأثیرگذار بر خودکنترلی ادراک شده

مدل	R	R ²	R ² تعدیل شده	انحراف استاندارد خطای
۱	.۰۷۵۹	.۰۶	.۰۰۲	۱۶/۵۳۷

جدول ۲ نشان‌دهنده میزان R²، R² تعدیل شده و انحراف استاندارد خطای برآورد می‌باشد مقدار R² نسبت به پیش‌بینی متغیر خودکنترلی ادراک شده کودکان مقطع ابتدایی شهر کاشان است که می‌توان آن را بر اساس مؤلفه‌های مذکور ذکر شده پیش‌بینی کرد و یا به آن نسبت داد، با توجه به مقدار R² مندرج در جدول متغیر بالا ۶۰ درصد سازگاری کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان را پیش‌بینی می‌کند. معنی‌داری این پیش‌بینی توسط جدول تحلیل واریانس یک‌طرفه ذیل نشان داده شده است.

جدول ۴ نتایج تحلیل واریانس یک‌طرفه مربوط به متغیر خودکنترلی ادراک شده

مدل	مجموع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۴۷۲/۰۸۹	۱	۴۷۲/۰۸۹	۱/۳۷۴	۰/۲۴۲
خطا	۸۲۴۶۴/۷۳۷	۱۴۸	۳۴۳/۶۰۳		
کل	۸۲۴۶۴/۷۳۷	۱۴۹			

همان گونه که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود F به دست آمده برای رگرسیون مربوط به متغیر پیش‌بین، به میزان ۱/۳۷۴ با درجه آزادی ۱ و ۱۴۸ در سطح معنادار ۰/۲۴۲ است؛ یعنی به نسبت پیش‌بینی شده با مقدار پیش‌بینی نشده یا خطا یک نسبت معنی‌دار و قابل توجه است. بنابر نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که مدل رگرسیون توانسته است تغییرات در متغیر وابسته (خودکنترلی ادراک شده) را به وسیله متغیر پیش‌بین توضیح دهد.

جدول ۵ تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی سازگاری بر اساس خودکنترلی ادراک شده در کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان

متغیر پیش‌بین	ضرایب استاندارد	غیر ضرایب استاندارد	T	عدم معنی‌دار
B	Std.Error	Beta		
ثابت	۷/۴۹۳	۸۳/۵۴۳	۱۱/۱۴۹	۰/۰۰۰
تاب‌آوری	۰/۱۱۹	۰/۱۰۲	۰/۷۵۹	۱/۱۲۷

اطلاعات جدول ۵ حاکی از آن است که در تحلیل رگرسیون متغیر سازگاری توان پیش‌بینی معناداری برای خودکنترلی ادراک شده کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان دارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی سازگاری بر اساس خودکنترلی ادراک شده بین دانش آموزان ابتدایی شهرستان کاشان بود بر این اساس بین سازگاری و پذیرش اجتماعی در دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان بوده که فرضیه آن تاییده شده بنا بر این منیجه گرفته می شود که بین سازگاری و خود کنترلی ادراک شده در بین دانش آموزان ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد.

جانسون (۲۰۰۰)، در پژوهشی به منظور بررسی رابطه بین سازگاری با پذیرش اجتماعی بر روی ۷۵ نفر از دانش آموزان دختر و پسر دبستانی پرداخت، نشان داد که بین دوستی‌ها و دو جانبه و پذیرش همسالان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر دبیرستانی رابطه معناداری وجود دارد. سازگاری اجتماعی به عنوان عامل پیش‌بینی کننده‌ی عملکرد تحصیلی معرفی شد. نتایج این پژوهش با استفاده از روش همبستگی پیرسون نشان داد همبستگی مثبت معنی‌داری بین سازگاری با پذیرش اجتماعی وجود دارد.

وینتر و همکاران (۲۰۱۱)، عوامل متعددی که به بالا رفتن سازگاری اجتماعی دانش آموزان کمک می‌کند و تأثیراتی که سازگاری بر ابعاد مختلف زندگی دارد را موردسنجش و ارزیابی قرار دادند. نتایج به دست آمده مشخص کننده‌ی این امر بود که سازگاری با محیط مدرسه در سایر فعالیت‌ها و ابعاد زندگی دانش آموزان اثر می‌گذارد. برای نمونه بهداشت جسمی و روانی آن‌ها و یا عملکرد و چگونگی انگیزش فعالیت‌های آکادمیک، موجب ارتقاء عملکرد عمومی، احساس خوشبختی معنوی، خودکارآمدی و درنهایت باعث افزایش سازگاری اجتماعی افراد در حوزه‌های خارج از محیط مدرسه خواهد شد.

قربانیان، خانبانی، محمدلو، پوسفی کیا (۱۳۹۵)، در پژوهشی تحت عنوان پیش‌بینی سازگاری اجتماعی و مقبولیت اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی بر ۲۰۵ دانش آموزان دختر ۱۰-۱۲ ساله دوره ابتدایی شهر تهران پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که سبک‌های دلبستگی به‌طور معناداری قادر به پیش‌بینی متغیرهای سازگاری اجتماعی و مقبولیت اجتماعی در دانش آموزان هستند. کودکان و نوجوانانی که در روابط اجتماعی، کارآمدی خود را مثبت یا بالا ادراک می‌کنند، کم‌تر احساس تنهایی می‌کنند، پیامدهای دردناک، اعم از جسمی و روانی، سازگاری بهتری دارند، برای شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه آماده‌ترند، از نظر تحصیلی نیز سازگار هستند، در تعاملات اجتماعی با سایر کودکان و همسالان مشکلات کم‌تری دارند

(چاری، ۱۳۸۶). بررسی سازگاری بر اساس خودکنترلی ادراک شده بین دانش آموزان ابتدایی شهرستان کاشان بود بر این اساس بین سازگاری و خودکنترلی ادراک شده در دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان رابطه معناداری وجود دارد.

نوری (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان ارتباط هوش معنوی با خودکنترلی و سازگاری اجتماعی بر روی ۱۷۸ نفر از دانشجویان دانشگاه سیستان بلوچستان پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که ارتباط معناداری بین هوش معنوی با خودکنترلی و نیز ارتباط معناداری بین خودکنترلی با سازگاری اجتماعی وجود دارد.

موسوی (۱۳۹۳)، در پژوهشی تحت عنوان رابطه خودکنترلی و عملکرد خانواده با سازگاری اجتماعی بر ۳۵۰ دانش آموزان دبیرستانی شهرستان آبادیه پرداخت.

نتایج این پژوهش نشان داده بین خودکنترلی و عملکرد خانواده با سازگاری دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد به طوری که خودکنترلی و عملکرد خانواده می‌توانند تا حدودی سازگاری اجتماعی را پیش‌بینی کنند. از طرفی اساس خودکنترلی توانایی فرد در کنترل ارادی فرآیندهای درونی و برون داده‌های رفتاری است. پس فرد سازگار قادر به هدایت خود می‌باشد و رفتارش تحت کنترلش است و در صورت لزوم قادر به تغییر رفتار خود است و در تداوم بهزیستی عاطفی و روانی خود گام برمی‌دارد. پس سازگاری مطلوب احتمالاً هنگامی رخ می‌دهد که بین آنچه فرد راجع به خود می‌اندیشد با آنچه دیگران درباره او می‌اندیشند توافق منطقی وجود داشته باشد. افراد سازگار، هدف‌های عاقلانه‌ای برمی‌گزینند که با علائق و استعداد‌های آنان متناسب‌اند به همین جهت با جدیت و مداومت در نیل به هدف‌های خویش؛ بدون تضاد و تعارض روانی پیش می‌روند؛ بنابراین سازگاری و خودکنترلی ادراک‌شده باعث می‌شود که کودکان در اجتماع موردپسند واقع شوند و مطلوبیت اجتماعی کسب کنند، در برابر فشارهای روانی مقاوم‌تر باشند. پس کلی‌ترین ویژگی فرد سازگار آن است که نسبت به خود واقع‌بین است به این معنا که درباره انگیزه‌هایش خود را فریب نمی‌دهد و هدف‌های قابل‌دسترسی برای خود طرح می‌کند لذا از تعارضات غیر لازم پرهیز می‌کند و با مشکلات شخصی خود به‌طور عینی برخورد می‌کند. از جمله محدودیت‌هایی که در این پژوهش می‌توان به آن اشاره کرد: ۱. این پژوهش فقط از ابزار خود گزارشی استفاده شده است. ۲. عدم اجرای تحقیق بر روی کلیه کودکان استثنایی بر اساس نتایج فرضیات که نشان داد بین سازگاری و پذیرش اجتماعی و همچنین خودکنترلی ادراک‌شده در کودکان مقطع ابتدایی شهرستان کاشان ارتباط معناداری وجود دارد؛ بنابراین بر طبق این یافته پیشنهاد می‌شود که با پیاده‌سازی برنامه‌های راهبردی آموزش مدار که متضمن تعلیم و آموزش اصول ضروری برقراری تعامل و ارتباط سالم با همسالان و والدین باشد و همچنین با آموزش‌ها اصول ضروری برقراری تعامل و ارتباط سالم با همسالان و والدین باشد و همچنین با آموزش‌های مناسب مانند آموزش راهبردهای صحیح سازگاری کمک نماید خودکنترلی ادراک‌شده و پذیرش اجتماعی کودکان افزایش یابد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از حجم نمونه بیشتر در کلیه مقاطع تحصیلی استفاده شود. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی اثرات ویژگی‌های شخصیتی کودکان مقطع ابتدایی در سنجش خودکنترلی ادراک‌شده و پذیرش اجتماعی استفاده کرد. پیشنهاد می‌شود از انواع برنامه‌های آموزشی افزایش خودکنترلی ادراک‌شده و پذیرش اجتماعی استفاده شود. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی بر روی سایر هیجانات افراد مانند ترس، افسردگی و اضطراب نیز کار شود. پیشنهاد می‌شود در پژوهش بعدی تکنیک‌های افزایش سازگاری، پذیرش اجتماعی و خودکنترلی ادراک‌شده بر روی افراد پیاده شود. پیشنهاد می‌شود در پژوهش بعدی رابطه رشد پس از سانحه با افزایش سازگاری، پذیرش اجتماعی و خودکنترلی ادراک‌شده و غیره در افراد استثنایی بررسی شود.

منابع :

- ابراهیمی، انیسه (۱۳۹۰) بررسی رابطه تاب آوری و هوش اجتماعی با سازگاری عاطفی، اجتماعی و تحصیلی در دانش آموزان پسر دبیرستان های شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته مشاوره تحصیلی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- اکبر زاده و افسانه و شعله کیا (۱۳۹۱). مقایسه رابطه بین سازگاری اجتماعی، خود پنداره، پذیرش همسالان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه، اولین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم رفتاری، تهران، موسسه همایش گران مهر اشراق، مرکز همایش‌های دانشگاه تهران.
- پارسافر، فاطمه، اخوت، علی محمد و ناظمی، بتول (۱۳۹۵) بررسی عوامل موثر بر سازگاری تحصیلی دانش آموزان اولین همایش ملی تازه‌های تعلیم و تربیت در نظام آموزشی ایران.

تقوی، زهره (۱۳۹۰) اثربخشی درمان شناختی رفتاری در کاهش علائم و افزایش خودکنترلی کودکان دارای اختلال نارسایی توجه بیش فعالی ۱۲_۷ ساله. پایانامه کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی عمومی، دانشگاه علامه طباطبائی.

چاری، حسین (۱۳۸۶). مقایسه خودکارآمدی ادراک شده در تعامل اجتماعی با همسالاندر بین گروهی از دانش آموزان دختر وگسر دوره راهنمایی. مجله مطالعات روانشناختی دانشگاه الزهراء، ۳ (۴)، ۱۰۳-۸۸.

سادوک بنیامین، ج؛ و سادوک ویرجینی، ا. (۱۳۸۹). خلاصه روانپزشکی، رفتاری و روانپزشکی بالینی (ترجمه فرزین، رضاعی). تهران: انتشارات ارجمند. (تاریخ انتشار اثر به زبان اصلی ۲۰۰۷).

قربانیان، خانبانی، محمدلو، پوسفی کیا(۱۳۹۵). پیش‌بینی سازگاری اجتماعی و مقبولیت اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی دانش آموزان دختر ۱۰-۱۲ ساله دوره ابتدایی شهر تهران. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی ۷ (۱): ۱۰۶-۹۹.

موسوی، سارا (۱۳۹۳). رابطه بین خودکنترلی و عملکرد خانواده با سازگاری اجتماعی بین دانش آموزان شهرستان آباءه. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان، دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی.

نوری، آزاده (۱۳۹۳). ارتباط هوش معنوی با خودکنترلی و سازگاری اجتماعی در دانشجویان دانشگاه سیستان بلوچستان. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی سیستان بلوچستان. دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی.

Cartledge, G. & Milburn, G. F. (1985). Teaching social skills to children. Mashhad: Astan Ghods Razavi.

Friese, M. Hofmann, W. (2009). Control me or I will control you: Impulses, trait self-control, and the guidance of behavior. *Journal of Research in Personality*, 43, 795–805.

Johnson AK. (2000). The peer effect on academic achievement a mony public elementary school students. *Mental Health*. 13 (2):58-62.

Michelle, A. & Coyne, J. (2014). The stability of self-control across childhood. *The Journal of Personality and Individual Differences*. 69(2): 144 - 149.

Rebekah, L. & Layton, Mark. (2014). Self-control linked with restricted emotional extremes. *The Journal of Personality and Individual Differences*. 58(4): 48-53.

Wintre; M.G, S. K. E. Gates; W. M. Pancer; M. S. Pratt; J. Polivy; S. Birnie-Lefcovitch; G. Adams (2011). "The Student Perception of University Support and Structure Scale: Development and Validation", *Journal of Youth Studies*, 12, 25.

Vanwagner, K. (2008). Attachment theory. Available online at: [http://www. Psychology About. Com](http://www.PsychologyAbout.Com).

Assessment and analysis of children's adjustment based on voluntary self-control index

Zahra Sadati Nejad, * Yahya Yarahmadi, Mohammad Reza Sirafi 3, 1. Master, Department of Psychology, Electronic Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran 2. Associate Professor, Department of Psychology, Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran Electronics, Iran (Responsible author) 3. Associate Professor, Department of Psychology, Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran Electronics, Iran

Abstract

Objective: The aim of this study was to adjust the adjustment relationship based on perceived self-control among primary school children in Kashan. **Method:** The present study is descriptive. The information was collected in the field using a questionnaire. The statistical population of the study was all primary school children in Kashan in the academic year 1397-۹۶. The study sample included 150 primary school children in Kashan. In this study, Dukhanchi (1998) adjustment questionnaire and Humphrey (2000) perceived self-control questionnaire were used to collect information. **Results:** The results of all data were extracted and analyzed using statistical analysis methods. Pearson correlation and regression tests were used to analyze the data using two descriptive and inferential methods in SPSS V20 software environment which had a significant level (0.05). The results showed that there is a significant relationship between adaptation and perceived self-control in primary school children in Kashan. Adaptability also has the ability to predict the perceived self-control of primary school children in Kashan. **Result:** As a result, they are more resistant to stress. So the most general characteristic of an adaptive person is that he is realistic about himself in the sense that he does not deceive himself about his motives and sets achievable goals for himself, so he avoids unnecessary conflicts and problems One treats oneself objectively.

Keywords: Adaptation, Perceived Self-Control and Elementary School Children in Kashan

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی